

JAN NILSSON

HEMSKHETER I LUR OCH PÅ HEDE

NÅGRA UTVALDA BROTT BEGÅNGNA
MELLAN ÅREN
1850 OCH 1900
I TANUMS HÄRAD BOHUSLÄN

Källmaterial

- 12 1. MISSHANDEL
2. VÅLLANDE TILL ANNANS DÖD
3. OLOVLIGT INNHAV AV ARSENIK
BEGÅNGET: 1874-06-16 OCH 1875-06-10
GÄRNINGSMAN: ANDREAS ANDERSSON, LILLA ANRÅS

Utdrag ur domboken från Bullarens Häradsrätt. Innehåller alla ingående handlingar i aktuella mål.

Själva protokollsanteckningarna i domboken har vit bakgrund.

Till protokollet bilagda handlingar har grå bakgrund.

Originalhandlingarna kan till vissa delar vara svåra att tyda. Dels kan det bero på bläckfläckar, bortrivet papper eller att inbindningen av domboken gjorts så att ena kanten av en handling blivit "osynlig". Renskrift av texterna har gjorts så långt det är möjligt. Där texten ej kunnat tolkats, har ett frågetecken angetts.

Varje protokoll eller handling inleds med ett id-nr, ex. (v278495.b12480.s2469). Detta nr är ett id som används av företaget ARKIV DIGITAL, när de katalogiserar och lägger ut materialet på internet. Du kan själv, med hjälp av detta id, söka fram aktuellt material på internet, men du måste då prenumerera på tjänsten. En sådan prenumeration kan lösas direkt på ARKIV DIGITALS hemsida.

Dessa rättegångar finns även beskrivna i boken "Hemskheter i Lur och på Hede" som gavs ut 2015 av Tanums Hembygdsförening. Boken sljs av föreningen.

Trevlig läsning

Jan Nilsson, författare

12 1. MISSHANDEL
2. VÅLLANDE TILL ANNANS DÖD
3. OLOVLIGT INNHAV AV ARSENIK
BEGÅNGET: 1874-06-16 OCH 1875-06-10
GÄRNINGSMAN: ANDREAS ANDERSSON, LILLA ANRÅS

1874 års Hösteting med Tanums Härad

v281240.b7950.s1655

1874 den 4 December

No 76

Allm åkl

./.

A Andersson

om ansvar för misshandel m m

Länsmannen J A Hansson har, efter åberopad angivelse, inkallat till detta ting Andreas Andersson i Lilla Anrås, att stånda till ansvar för det han den 16 sistl Juni å allmänna vägen här vid Hede varit öfverlastad af starka drycker, kört ibland dom med anledning af sommaringets öppnande samlade folkhopen, derunder misshandlande sin häst, och slagit förre Soldaten Tiger under Trettestad.

Vid upprop infinna sig Åkl och Sdn personligen, ingifvande Sdn en skrift, så lydande:

"Till Tanums Häradsrätt!

Till svaromål å etc **litt** L

varande vid skriften fogadt ett så lydande intyg:

"Som A Andersson etc **litt**: M

Åkl framställer två vitnen, Johannes Olsson i Lilla Oppen och J E Johansson i Berg, hvilka, ojäfvande = No 75 = berätta:

1o/Johannes Olsson: första rättegångsdagen af sistl ST härstädes, då vt, på väg från C Bohlins gästgifvarestuga till Handlanden Jacobssons salubod här vid Hede hade kommit till den tvärkrok, som vägen deremellan går, hvarest mycket folk var samladt, kom Sdn åkande i en kärra. I detsamma såg vt att förre soldat Tiger, som var i hopen, föll omkull strax bakom kärran, men att Sdn stött ikull Tiger kan vt icke säga. Sdn körde temligen fort, men vt fann hans framförande icke vara ovårdsamt, och kan vt ej heller intyga, att Sdn var drucken. När Sdn kört in i folkhopen och ville vända emot Forsbergs gästgifverilägenhet, fattade någon i hästen.

Uppläst och vidkänt.

2o/ J E Johansson i Berg: att vt träffade Sdn den angifne dagen här vid Hede men kan icke intyga att han gjorde sig skyldig till något af hvad i målet åtalas.

Uppläst och vidkänt

Vitnena äska ersättning för sin inställelse. De äro boende, Johannes Olsson 1/4 och J E Johansson 1/2 mil från tingsstaden. Åkl anhåller om uppskof för att inkalla nya vtn, hvilket bestrides af Sdn, som yrar att vid detta ting få slut på målet.

Då vidare icke förekommer, än att svaranden begär lösa HäradsRättens protokoll i målet, tillsäger HäradsRätten att beslut skola varda gifvet på sista rättegångsdagen af tinget, hvilken kommer att kungöras i häradets kyrkor.

Afträda

Fortsättning No 90

v281240.b8050.s1675

Bil L No 76

Till Tanums Härads Rätt

Till svaromål å den stämning jag till detta Ting fått emottaga från Herr Kronolänsmannen J A Hansson, får jag härmed afgifva:

Att jag var af starka drycker vid åtalade tillfället öfverlastad bestrides.

Att jag körde våldsamt uti folkträngsel är äfven ogrundadt; ty samma dag, långt på eftermiddagen, körde jag ut ifrån gäst-gifvare Forsbergs gård i vanligt traf för att köra hem, och då var vägen icke alls tillstängd af folk, utan helt och hållet öppen; och då jag erinrade mig hafva glömt en till mig tillhörig persedel, vände jag och körde till Forsbergs igen, för att få med mig hvad jag glömt, utan att jag på minsta sätt misshandlade mitt hästskap.

Att jag vid samma tillfälle skulle hafva misshandlat en person vid namn soldat Tiger är heller icke rätta förhållandet, hvilket bäst bevisas af åtföljande Tigers egna erkännande; och med anledning häraf bestrides åtalet, samt yrkar slut i målet och ersättning för min inställelse med 10 rdr; förbehållande jag mig tillika rätt, att muntligen få anföra hvad jag aktar nödigt.

Lilla Anrås den 1 December 1874

A Andersson

v281240.b8060.s1677

Bil M No 76

Som A Andersson i Lilla Anrås blifvit stämd, för att hande 16 sistlidne Juni å Hede skolat slagit mig undertecknad, till vilket jag icke är angifvare får jag härmed upplysa att vi aldrig ens varit ovänner långt mindre varit i slagsmål, jag talte vid bemälte Andersson vid samma tillfälle och betingade mig skjuts på hemvägen vilket af honom beviljades, varför vi tog varandra i handen på vänskap.

Försäkras Trättestad d 10/11 74

Joh. Tiger

m h o p

Bevitnas af

Justina Andreasdotter

Olof Jonasson

i Tressvall

v281240.b8390.s1743

No 90

Fortsättning af No 76

Uti det sistl dag under No 76 af domboken behandlade målet mellan Länsmannen J A Hansson, allmän åklagare, och Anders Andersson i Lilla Anrås, sdn, angående ansvar för fylleri, slagsmål på allmän väg m m, inlemnar sdn genom Kronofjerdingsmannen Joh. Eliasson i Hoghem denna skrift:

"Inför Wällofliga Häradsrätten etc **bil.** A

Beslut

afsagt den 31 December 1874

Med bifall till Åklagarens anhållan uppskjuter HäradsRätten målet till 3dje rättegångsdagen af nästa lagtima ting, då parterne åligger infinna sig, åklagaren vid påföljd att saken ändock afgöres, medhafvande de vitnen han vidare må hafva att tillgå och vilja härstädes begagna, vid vite 10 rdr rmt, och svaranden vid vite af samma belop.

v281240.b8390.s1743

Bil A No 90

Inför Wällofliga HäradsRätten får jag ödmjukast anhålla få tillägga; uti mitt förleden gårdag ingifna svaromål, att då intet

Åklagaren namngifver vittnen, anses det äskade uppskofvet icke hafva någon verkan utan anhåller vördsamt om slut i målet och utslag vid tingets slut

Lilla Anrås den 5 Dec 1874

A Andersson

v281241.b830.s159

Den 2 April 1875

No 87

Allm Åklagaren

./.

A Andersson

om ansvar för misshandel m m

Uppskjutna målet no 76 i domb för sista års ht emellan Länsmannen J A Hansson, Allmän åklagare, och Andreas Andersson i Lilla Anrås, svarande, om ansvar för fylleri, öfverdådigt framförande och slagsmål på allmän väg påropas -

Åklagaren och Sdn infinna sig personligen.

Åklagaren yttrar det han i tid tillsagt målsegaren, förre soldat Tiger, att uppgifva de vitnen som vidare borde inkallas, men att målsegaren icke låtit höra af sig förrän sent i går afton, hvarvid han påfordrat att följande vtn skulle blifva inkallade:

Martin Emanuelsson i St Ryland, Martin Johansson i Lilla Arendal samt Andreas Andersson i Hjelmängen; och begär därför åklagaren nytt uppskof för dessa personers instämmande. Sdn anser åklagaren och målseg hafva haft tillräckligt rådrum att förebringa sin bevisning och finner tillika att saken är utredd med ådagaläggande af hans oskuld, hvarföre han bestrider vidare tids utdrägt, och yrkar att målet måtte på detta ting afgöras med hans frikännande och med åklagarens åläggande att godtgöra hans rättegångskostnader.

Vid tingets slut den 11 maj 1875 meddelas HäradsRättens

Beslut

HäradsRätten finner åklagarens anhållan om nytt rådrum för att inkalla uppgifna vitnen ej kunna förvägras och uppskjuter därför målet till första rättegångsdagen af nästa lagtima ting, med förnyande i afseende derå de föreskrifter för parternas inställeskyldighet, som för innevarande ting varit gällande, och med åläggande tillkomme för åklagaren att då medhafva sin nämnda vitnen eller bevis om deras inkallande, vid vite 20 kronor; och som det hinder, åklagaren anmält emot vitnenas inkallande till detta ting icke kan godkännas, fälles han att utgifva det föresatta vitet, 10 kronor, konungens ensak.

v281241.b3550.s700

1875 den 15 Juni

No 18

Allm Åklagaren

./.

A Andersson

Ansvar för fylleri m m

Då nu till fortsatt handläggning påropas det från sistl ting uppskjutna och i då förda dombok under No 87 antecknade mål emellan Länsmannen J A Hansson, allmän åklagare och Andreas Andersson i Lilla Anrås, svarande, om ansvar för fylleri, öfverdådigt framförande och slagsmål på allmän väg, tillstädeskomma parterna personligen; och anhåller åklagaren om vittnesförhör med af honom till tinget instämde Martin Johansson i Lilla Arendal, Andreas Andersson i Hjelmängen, Martin Emanuelsson i Stora Ryland samt Carl Andreasson i Solbräcke hvilka, vid Rätten närvarande, få företräda och, befunne ojäfvige, aflägga vittneseden, hvarefter derefter erhållen påminnelse om edens vigt och betydelse, höras hvar för sig och berätta:

3o/ Martin Johansson: att vt vid omstämda tillfället mellan kl 12 och 1 på dagen såg svaranden, som var af starka drycker ankommen, dock ej i högre grad än att han kunde "sköta sig", komma åkande från Forsbergs gästgifveri så fort hästen kunde springa, dervid hållande en gammal gubbe, hvilket vt af omkringstående hörde personer uppgifvas vara soldat Tiger, med ena handen i kragen, så att han släpade med kärran. När Sdn kom midt för Bohllins gästgifveri släppte han sitt tag i gubbens krage, dervid denne föll handlöst i marken. Sdn fortsatte dock vägen med samma häftiga fart bland den talrikt församlade menigheten, tills han, föranledd af flera personers uppmaning stannade sin kärra. Han vände derefter med densamma åter till Forsbergs gård, dervid han yttrade åt Tiger som under tiden kommit på fötter igen, att han ej fattat honom i kragen uti ond mening samt bad honom följa med sig till gästgifvaregården. En stund derefter kom Sdn ånyo åkande utåt vägen med en sådan fart, att såväl vittnet, som flera andra personer höllo på att blifva öfverkörda, och fattade då en af de tillstädesvarande personerna, Jacob Andreasson, Sdn häst i tyglarna för att hålla inne honom, då sdn gaf sin häst upprepade piskslängar, för att få honom att slita sig lös.

Upprepadt och vidkändt.

Sdn medgifver sig vid åtalde tillfället icke hafva varit riktigt nykter, men kunde dock gdt sköta sig. han körde i fullt traf från Forsbergs gästgifvaregård, då Tiger kom och bad att få åka med, dervid Sdn fattade honom i handen för att hjälpa upp honom i kärran, men som Sdn ej med den andra handen kunde hålla in hästen och Tiger ej släppte sitt tag i Sdns hand, så

kom den förre att släpa med ett stycke. Hvad vt talat om att Sdn misshandlat sin häst, kan Sdn icke påminna sig.

40/ Andreas Andersson i Hjelmägen: att vt den ifrågavarande dagen omkring kl 2 em såg Sdn komma åkande från gästgifvare Forsbergs gård och så snart han utkom på landsvägen fatta tag uti rockkragen på en gubbe, som hen passerade tätt förbi och hvilken han släpade med sig ett stycke väg, hvarefter han släppte gubben, som föll handlöst till marken. Sdn, som tycktes vara af starka drycker öfverlastad, körde i full fart genom folkträngseln dervid gifvande sin häst upprepade piskslag. Upprepadt och vidkändt.

50/ Marin Emanuelsson i Stora Ryland. att vt samma dag emellan kl 3 och 4 em såg Sdn, hvilken tyckets vara utaf starka drycker öfverlastad, inne på gästgifvare Forsbergs gård gifva sin häst tre eller fyra slag med tömbugten samt häftigt slita hästen i munnen med betslet. Upprepadt och vidkändt

60/ Carl Andreasson i Solbräcke: att vt omkring kl 3 em ifrågavarnde dag såg Sdn, som med sin kärra stannat utanför Bohlins gästgifvaregård i Hede, misshandla sin häst i det han med all kraft ryckte hästen tillbaka upprepade gånger. Sdn var vid tillfället ej "fulldrucken" såsom vt uttrycker sig, men betydligt rusig. Upprepadt och vidkändt.

Vittnena äska ersättning för sin inställelse under uppgift det de äro boende, Martin Johansson 1/2, Andreas Andersson 1, samt de begge öfriga hvardera 1/4 mil från tingstaden.
Sdn erkänner sig nu hafva begått de åtalade förseelserna.
Åklagaren öfverlemnar målet under yrkande af ansvar å Sdn enligt lag.
Då ej vidare till antecknande förekommer tillsäger HäradsRätten det dess yttrande i målet skall meddelas å sista rättegångsdagen af tinget, som kommer att kungöras i häradets kyrkor.
Afräda
Utslag no 77

v281241.b5580.s1099

v281241.b3560.s702

Den 16 September
No 77

Uti målet under no 18 meddelas detta

Utslag

Som Sdn är genom egen, af i målet förekomna omständigheter styrkt bekännelse lagligen förvunnen att hafva den 16 Juni sistl år på allmänna vägen vid Hede gästgifvaregård uti ett af starka drycker öfverlastat tillstånd farit öfverdådigt fram bland den i anledning af sommaringets början samlade menigheten, misshandlat förre soldaten Johannes Tiger från Trettestad samt dels på uppgifna stället dels och inne på gästgifvare Forsbergs gård visat uppenbar grymhet i behnadlingen af sin häst, alltså och i förmåga af 11 kap 15§, 14 kap 13§ samt 18 kap 15 och 16§§ StraffLagen pröfvar HäradsRätten rättvist döma Sdn att böta för den förstnämnda förbrytelsen 10 kronor, för den i andra rummet omnämnda 10 kronor, för den i tredje rummet omförmälda 15 kronor och för den sistnämnda 5 kronor, tillhopa 40 kronor, som tillfaller kronan.

Skolande Sdn härjemte godtgöra nedanförmälde i målet besvärade vtn på följande sätt:

Johannes Olsson i Lilla Oppen för 1/2 mil och 1 dags traktamente kr	1:13
J E Johansson i Berg för 1 mil	1:76
Martin Johansson i Lilla Arendal 1 mil	1:76
Andreas Andersson i Hjelmängen 2 mil	3:02
Marin Emanuelsson i St Ryland 1/2 mil	1:13
Carl Andreasson i Solbräcke 1/2 mil	1:13

men saknar Sdn tillgång, skall ersättning till Andreas Andersson såsom boende 1 mil från tingstaden, utgå af allmänna medel. (Lång Besvärshänvisning)

1875 den 15 Juni**No 20****Allm åklagaren****./.****A Andersson****om ansvar för vållande till annans död m m**

Allmänna Åklagaren Kronolänsmannen J A Hansson, har uti till tinget utfärdadt stämning yrkat ansvar å Andreas Andersson i Lilla Anrås för det han dels varit vållande till sin dotter Augusta Emilias död och dels olofligen inhaft arsenik, fullföljer Åklagaren vid målets påropande stämningen i egen person, hvarjemte Sdn äfven iakttager personlig inställelse.

Hörd öfver åtalet berättar Sdn, att då han jemte sin hustru Beata Sofia Hedlund på aftonen den 9 uti innevarande månad redan gått till hvila uti dagligrummet i makarna hemman på Lilla Anrås belägna bostad, hade deras tjenstepiga Margareta Jonasdotter till hustrun yttrat, att de glömt utlägga det gift, de samma dag aftalat för utrotande af råttor, med anledning af hvilket yttrande Sdns hustru tillsport honom, hvarest han hade den arsenik förvarad, som han för henne sagt sig innehafva, på det hon måtte kunna gå efter giftet och redan samma qväll utlägga det. Under yttrande, att hustrun icke kunde få reda derpå, uppsteg Sdn och gick upp på ett vindsrum, hvarest han, som för ett år sedan hade af en för honom obekant kringvandrande person, hvilken uppgifvit att arseniklösningen vore ett bra medel att befria kreatur från ohyra, och då Sdn icke afvetat, att det vore uti lag förbjudet att innehafva arsenik, köpt ett stycke sådant gift, uti en öfverst på en hög hylla stående ask hade detsamma förvaradt. Efter att der hafva tagit ett stycke arsenik af omkring en half ärtas storlek, sönderkrossade han giftet samt inblandade det uti smör, af honom utbredt på ett brödstycke, hvarefter han utlade detta så långt inunder boten af en i dagligrummet stående utdragssoffa som han kunde nå. Han uppmanade både sin hustru ofvanbemälda piga samt en i makarnas tjenst varande brorson till Sdn August Larsson att de följande dag noga skulle efterse, arr barnen som vid utläggande sofvo uti en aldeles bredvid omnämnda soffan stående dylik möbel, icke skulle komma öfver smörgåsen. Sedan makarna omkring kl 1/2 5 påföljande morgon uppstigit, tillsade Sdn August att genom insträckande af armen under soffan undersöka om smörgåsen vore kvar, men då denna ej påträffades, ehuru August Larsson 2ndra gången sökte, antog Sdn, att smörgåsen blifvit under natten af råttorna uppäten, hvarefter han icke brydde sig om att vidtaga andra försigtighetsmått än att han uppmanade sin hustru att noga efterse barnen som ännu sofvo, hvarefter han och August Larsson begåfvo sig ut på arbete, lemnande hustrun ensam i rummet, emedan bemälda tjenstepigan en kort stund förut begifvit sig till sitt arbete å loftet. Då Sdn omkring kl 3/4 8 f m åter inträdde i dagligrummet, kom makarnas nioåriga dotter Abela Maria fram till fadren och under yttrande: "hvad är detta för en bit Lillan fått tag uti"? framvisande ett brödstycke, som fadren genast igenkände vara detsamma, som han bredt arseniken på. Smöret var då aldeles afslickat.

Utom sig af förskräckelse visste han en stund icke hvad som vore att göra, tills han ändtligen hemtade sig något och utsände Jonasdotter att anskaffa varm komjölk, som gafs barnet att dricka. Derefter reste han genast till Provinsialläkare C A Göhles vid Tanums kyrka belägna bostad men träffade icke Göhle hemma, hvarefter han begaf sig till Apothekaren Thedenius här i Hede och erhöll af denne något motgift, hvarmed han genast begaf sig hem. Barnet, som efter drickandet af mjölken, fått häftiga uppkastningar, uti hvilka små hvita korn syntes, fick nu intaga det erhållna motgiftet och tycktes derefter något bättre. Genast på e m begaf Sdn sig åter till Läkarebostaden och träffade der Göhle, som föreskref nytt motgift, efter hvars anskaffande han åter begaf sig hem; men vid ankomsten var barnet redan dött. Sdn förklarar sig antaga det smörgåsen blifvit af råttor framdraget på golvet och der påträffats af barnet. För att visa det han vidtagit allt för barnets bevarande vid lif, som han kunnat företer Sdn tvenne så lydanade bevis:

1 Härmed får jag på begäran intyga **Bil A**

2 På begäran får jag härmed intyga **Bil B**

Vidarte företer Sdn ett så lydande intyg:

Att Arrendatorn af L Anrås Östergården **Bil C**

Åklagaren anhåller att af honom inkallade och nu närvarande Margareta Jonasdotter och August Larsson i Lilla Anrås måtte höras; den förra på ed ehuru han är i Sdns enskilda tjenst, men den sednare endast upplysningsvis utan ed; och då Sdn förenar sig å denna åkl.s begäran, får Margareta Jonasdotter eflägga vt.s eden samt om densammas vigt och medförande förbindelser emottaga erinran, hvarefter och sedan August Larsson ur tingssalen afträdt, hon höres dervid berättande om anledningen till arsenikens utläggande i fullkomlig öfverensstämmelse med Sdn.s berättelse. Sedan Sdn på sätt han vidare uppgifvit tillredt smörgåsen, lade han den så långt in han kunde nå med armen under alldeles intill den utdragssoffa, hvaruti vt låg, stående dylik möbel och, efter hvad vt tyckte sig märka aldeles vid dennes gavel, dock så att det var omöjligt för barnen att derifrån framdraga smörgåsen. Innan Sdn derefter åter gick till hvila, uppmanade han de närvarande att noga vakta barnen så att de ej fingo tag uti giftet. Påföljande morgon uppsteg vt samtidigt med makarne och August Larsson samt såg denne sednare, på uppmaning från Sdn, 2ne gånger söka efter giftet under hela den soffa, hvarunder det utlagdts. Sedan vt inskjutit och uppbäddat den andra soffan hvaremot den förra lemnades utdragen, begaf vt sig upp på loftet och var der sysselsatt med arbete ända till frukosten, då olyckan på sätt Sdn berättat upptäcktes. Sedan barnet fått dricka spenvarm komjölk, hvaraf det fick häftiga uppkastningar, uti hvilka vt igenkände arsenikkorn, begaf sig Sdn att söka läkare. Då Sdn fram emot middagen återkom med något motgift, och barnet fått detta, tycktes det blifva något bättre men afled på aftonen samma dag, under det Sdn ånyo begifvit sig till Läkaren, som han första gången ej anträffat.

August Larsson får nu företräda och hörd utan ed, berättar han i fullkomlig öfverensstämmelse med vt Margareta Jonasdotter med undantag af, att Sdn hade arseniken midt under den soffa, hvaruti August Larsson hade sitt hviloläger. Både Sdn och Margarteta Jonasdtr intyga, det barnet i allmänhet varit af god helsa.

Åklagaren afgifver jemte målets öfverlämnande till domstolens afgörande slutpåstående, innefattande, att han, som anser det innebära grof vårdslöshet att inne uti ett rum, der barn dagligen uppehåller sig, utsätta gift för råttors utrotande men ännu gröfre vårdslöshet att sedan giftet i dylikt ändamål utlagts, endast en så knapphändig undersökning vidtagas, som här skett, för utrönandet om något af giftet finnes kvar, yrkar laga ansvar å Sdn för det han dels olofligen innehaft arsenik dels ock visserligen ouppsåtligen men genom grof vårdslöshet varit vållande till sitt barns död.

Sdn åberopar hvad uti målet förekommit och anser att deraf tydligen framgår att hans barn omkommit endast genom ren våda, samt att han vidtagit allt hvad han kunnat för att bevara dess lif, till följe hvaraf han yrkar blifva från åtalet i denna del frikänd. Beträffande åtalet för olofligt innehafvande af arsenik underkastar han sig deremot lagens stadgande.

Åkl medgifver att Sdn gjort allt möjligt för att rädda barnets lif, men invänder att detta kan ej medföra Sdn.s frikännande.

Då något vidare nu icke förekommer till anteckning än att Sdn anhåller att få emot lösen bekomma del af HäradsRättens protokoll, tillsäger HäradsRätten, att den icke på sista dagen af tinget, hvilken kommer i vanlig ordning kungöras, meddela sitt utlåtande i målet, hvaremedellertid domhafvanden anmoda vederbörande läkare att till HäradsRätten inkomma med utlåtande om ifrågavarande barnets dödsorsak.

Afträda

v281241.b3580.s706

Bil A No 20

Härmed får jag på begäran intyga att Andreas Andersson från lilla Anrås sökt mig förgäfves den 10 dennes på fm och sedermera på e m för att inhemta råd och föreskrifter rörande behandlingen af ett barn, som af våda blifvit förgiftadt af arsenik och meddela honom de för olycksfallet nödiga föreskrifte vid det sednare besöket då barnet intagit tjenligt motgift och tillståndet tycktes något förbättrats under intagningen af motgiftet.

Hoghem 31 Juni 1875

C A Göhle

Provincialläkare

v281241.b3590.s708

Bil B No 20

På begäran får jag härmed intyga att Andreas Andersson från Lilla Anrås i går på förmiddagen infann sig på Apoteket, för att erhålla motgift mot arsenik, som hans lilla barn af våda kommit öfver och förtärt. Andreas Andersson uppgaf att barnet påträffat en med arsenik förgiftad smörgåsbit, som blifvit utlagd för råttorna, och om morgonen förgäfves blifvit eftersökt af husets folk. Den fanns sedermera i barnets händer och syntes det som om barnet endast slickat på densamma.

Åtgärder företogs genast att häfva förgiftningen och Läkare söktes straxt, men emedan han var borta på tjensteresa, lemnades af mig tjenligt motgift jemte anvisning om detsammans bruk. Derjemte uppmanades A att ofördrjligen åter söka Läkaren, hvilket han äfven gjorde.

Ehuru alla åtgärder vidtogos för att rädda barnets lif, lyckade ej detta.

Hede den 11 Juni 1875

C G Thedenius

Apotekare

v281241.b3600.s710

Bil C No 20

Att Arrendatorn af L Anrås Östergård, Andreas Andersson, jemte hans hustru och 2 tjenare kommo till mig i Tanums prestgård d 11 dennes på morgonen och i Föräldrarna med tårar och uttryck af den djupaste sorg då berättade att deras lilla dotter August Emilia aflidit föregående afton, 1 år 2 månader och 29 dagar gammal, intygas äfvensom att de genast öppet till kännagifvo att dödsorsaken sannolikt var den att barnet af våda kommit öfver gift, som blifvit utlagdt för råttor. Det är min fullkomliga öfvertygelse att händelsen inträffat af full våda och att Föräldrarna gjort allt hvad de kunnat för att rädda barnets lif.

Tanums Prestgård den 15de Juni

? D Hellberg

P.l.

Den 16 September

meddelar Domhufvanden att Provincialläkaren i Tanums Distrikt C A Göhle avsändt protokoll öfver af honom förrättad obduktion å det döda barnets kropp; och eger protokollet med läkarattesten denna lydelse:

"År 1875 den 18 Juni förrättades Bil D

Åklagaren företräder och anhåller, att HäradsRätten måtte bestämma, hvilken bör gälda de genom obduktionen uppkomna kostnader.

Efter enskild öfverläggning meddelas detta

Utslag

Emedan genomhvar i målet förekommit är vordet utredt, att Sdns minderåriga dotter Augusta Emilia, sedan hon den 10 sistl Juni på morgonen afslickat arsenikblandadt smör, af Sdn påbredt å en bröds kifva, sålunda tillredd Sdn föregående aftonen i närvarao af sin hustru och makarnas tjenstehjon Margareta Jonasdatter och August Larsson under en uti dagligrummet i makarnas bostad stående utdragssoffa, utlagt emot råttor, på e m uppgifna dagen aflidit, ehuru lämpligt motgift henne ingifvit, samt att Sdn efter giftets utsättande icke vidtagit andra åtgärder för att förekomma, det makarnas minderåriga barn, skulle kunna påträffa detsamma, än att han dels förstnämnda qvällen uppmanat hustru och omförmälda tjenstehjon att noga efterse det barnen icke finge tag i brödstycket, hvilken tillsägelse han påföljande morgon, innan han utgått på arbete, till hustrun förnyat, dels och vid sist omförmälda tillfälle bemälda August Larsson med handen undersöka om arseniksmörgåsen funnes kvar, hvilket och denne 2 ggr gjort utan att anträffa densamma; ty och som Provincialläkaren C A Göhle efter verkställd obduktion uti afgifvet embetsutlåtande intygat, det Augusta Emilias död förorsakats af arsenikförgiftning;

Alltså och då Sdn sålunda är förvunnen att hafva ouppsåtligen men genom oförsigtighet och försummelse vållat sitt bemälda barns död, finner HäradsRätten med stöd af 14 kap 9§ 1 mom StraffLagen skäligt döma Sdn att böta 100 kronor, som tillfalla kronan.

Och då Sdn erkänt sig hafva i annan ordning än som utstakas i Kongl Förordning den 15 Juni 1787 förskaffat sig ofvan berörda arsenik, dömes han jemlikt Kongl Förordning den 26 Maj 1827 att härför böta 16 Rdr 32 sk bco eller 25 kronor till treskiftes emellan Konungen, Åklagaren och häradet.

Slutligen förpligtar HäradsRätten Sdn att gälda kostnaderna för obduktionen och medicolegala besigtningen med det belopp, som må blifva i vederbörlig ordning bestämdt, men om Sdn saknar tillgång, skall ersättning för berörda kostnader utgå af allmänna medel.

(Lång Besvärshänvisning)

Bil D No 20

År 1875 den 18 Juni, förrättades upå t f Domhufvandens i Tanums härad förordnande medicolegal besigtning och liköppning å Andreas Anderssons i Lilla Anrås döda flickebarn; förrättningen verkställdes i Tanums härads Tingshus i närvaro af Kronolänsmannen J A Hansson och häradstjenaren Agust Ehnebohm - Likets identitet styrktes af de närvarande.

Species facti: Protokollet vid polisundersökningen meddelar att Andreas Anderssons 1 år 2 månader 29 dagar gamla flickebarn kommit öfver, oaktat vidtagna försigtighetsmått, ett för råttor utlagdt bröd bestruket med smör blandat med arsenik samt aflidit efter att i hemmet blifvit ingifvit kovarm /söt/ mjölk hvarefter barnet kräktes flera gånger då arsenik observerats i det som uppräktades och på Apotheke erhållet oxid. Magnes. leva när läkare ej anträffats (magnesiumoxid - Används som syranneutraliserande medel - vid sur mage, som motgift vid förgiftning med syror och arsenik, förf anm.).

Yttre besigtning

Barnet som är vid godt hull är ungefär tre fot långt; hufvudet är betäckt med långt ljusbrunt hår; ögonen djupt insjunkna; under näsan och kring läpparne på vänstra sidan funnes dels intorkat dels tjockflytande gulvitt äme; huden är å nacken, ryggen, baksidan af benen samt i ljumskarna och å lårens insida rödbrun; på högra sidan af bröstet blågrön, för öfrigt blekhvit; Naglarne å händerna äro blå och buken starkt uppsvälld - För öfrigt intet tecken till yttre våld.

Inre besigtning

Hufvudet. Hufvudsvålen särdeles tjock, blek; hufvudskålen äfven ovanligt tjock; dess ben hela och oskadade; lilla fontanel-len öppen; hjernans hinnor starkt blodfyllda; Stora hjernan lös, särdeles blodrik; Sidoventriklarnas kärnlät öfverfyllda af blod; lilla hjernan företer samma beskaffenhet som den stora.

Svalget

Slemhinnan blek; tungan belagd med tjockt grågult slem; matstrupens slemhinna blek, utan erosioner.

Bröstet

Hjertsäckens innehåller ej obetydligt af en rödaktig serös vätska; hjertat af vanlig storlek; dess ? och mynningar äro friska; lungorna fria, starkt emfysemotösa, sköra och blodrika; glandelathyreoidea 2 1/2 tum lång och 1 1/2 bred.

Buken

Magsäcken uttogs sedan densamma blifvit ombunden såväl i cardia som pyloius; innehållet vällingtjock grågult, reagerande alkaliskt; slemhinnan blek utom på en större och 2ne mindre fläckar der den befanns rödbrun; på samma sätt ombands i båda ändarna ett stycke af toltunnstarmen. Lefvern stor, blekbrun; Mjelten stor, sladdrig och skör; Njurarna stora bleka; tarmarna äro bleka och innehålla: tunntarmen ej obetydligt af en grågul dels vällingtjock dels tunnflytande grynig massa; groftarmarna tomma; tarmarna slemhinna blek.

I öfrigt intet att anmärka

Sålunda befunnit, sanningsenligt dikteradt, uppläst och justerat intygar

A Göhle

Att alla caviteter blifvit öppnade och protokollet derunder af obducenten dikteradt, betyga likasom att enligt Kongl Sundhets Collegii Kungörelse den 5 September 1872 amt Colleg circ d 12 Sep 1872 , magsäckens, toltunnstarmen, en del af lefvern, samt ena njuren tillvaratagits, inlagda i glasburk och förseglats med undertecknade Thedenius och Ehneboms sigiller

J A Hansson

C G H Thedenius M A Ehnebom

Attest

Att Andreas Andersson i Lilla Anrås ifrågavarande flickebarn ljutit döden af den vid liköppningen bemärkta begynnande blodträngseln till hjernan och bröstets inelfvor samt att denna blodträngsel varit föranledd af arsenik? hvars närvaro i magsäcken medelst rättskemsik undersökning blifvit utrönt, warder härmed ej allenast på aflagd embetsed intygadt utan också med denna min edliga förpligtelse, så sant mig Gud hjelpe till lif och sjel bekräftadt.

Hoghem den 30 juni 1875

C A Göhle

Provincialläkare i Tanums distrikt